

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Bioetyka

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Biotechnologia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Biologii Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2023/24 Kod zajęć 01BTES.12HS.00406.23 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Fakultatywny Blok zajęciowy Przedmioty humanistyczne i społeczne	
Koordynator zajęć	Marek Żywicki, Ewa Nowak		
Prowadzący zajęcia	Ewa Nowak, Karolina Napiwodzka, Alicja Dłużewicz		
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia - Wykład: 15, Zaliczenie z oceną - Konwersatorium: 15, Zaliczenie z oceną		Liczba punktów ECTS 2

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Głównym zapoznanie słuchaczy z klasycznymi i nowymi zagadnieniami z zakresu bioetyki i etyki medycznej, kazuami i dylematami oraz specyfiką badań naukowych.
C2	Głównym zapoznanie słuchaczy z problemami normatywnymi (etycznymi, prawnymi), społecznymi i środowiskowymi, jakie mogą generować biotechnologie.
C3	Głównym zapoznanie słuchaczy z aktami normatywnymi (kodyfikacjami prawnymi i etycznymi – RP, Komisja Europejska, świat) i procedurami zapewniającymi prawne i etyczne bezpieczeństwo badań z udziałem ludzi.
C4	Głównym rozwinięcie umiejętności i kompetencji praktycznych uczestników poprzez trening w zakresie edycji (symulacji) projektu badawczego; edycji dokumentów typu deklaracja etyczna, deklaracja świadomej i autonomicznej zgody na udział w badaniach (bezpieczne i odpowiedzialne badania); edycji wniosku do komisji etycznej.

Wymagania wstępne

Umiejętność schematycznego zaplanowania przykładowego projektu badawczego, który chciałoby się przeprowadzić.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	podstawy bioetyki, etyki medycznej, etyki biotechnologii i bioprawa.	BTE_K1_W08	Kolokwium ustne
W2	podstawy etyki badań naukowych.	BTE_K1_W08	Kolokwium ustne
W3	regulacje normatywne w zakresie badań z udziałem ludzi.	BTE_K1_W08	Kolokwium ustne
W4	regulacje normatywne w zakresie prowadzenia eksperymentów na zwierzętach.	BTE_K1_W08	Kolokwium ustne
W5	przykładowe kazusy i dylematy badacza.	BTE_K1_W08	Kolokwium ustne
Umiejętności - Student/ka:			
U1	samodzielnie przygotować etycznie i prawnie bezpieczny/odpowiedzialny projekt badawczy.	BTE_K1_U05	Projekt
U2	posługiwać się normami i teleologią właściwą dla swojej przyszłej profesji (europejski kodeks etyczny biotechnologa).	BTE_K1_U05	Projekt
U3	samodzielnie sformułować 'ethical statement'.	BTE_K1_U05	Projekt
U4	samodzielnie sformułować oświadczenie o konflikcie interesów.	BTE_K1_U05	Projekt
U5	samodzielnie sformułować data management statement.	BTE_K1_U05	Projekt
U6	zadbać o etyczne i prawne bezpieczeństwo człowieka lub zwierzęcia jako uczestnika badań naukowych	BTE_K1_U05	Projekt
Kompetencji społecznych - Student/ka:			

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
K1	planowania i prowadzenia etycznie, prawnie, bio- i socjo-środowiskowo, ekonomicznie odpowiedzialnych badań naukowych.	BTE_K1_K05	Kolokwium ustne, Projekt

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Podstawy bioetyki, etyki medycznej, etyki biotechnologii i bioprawa (aksjologia).	W1, K1	Wykład
2.	Podstawy etyki badań naukowych.	W2, K1	Wykład
3.	Normy i procedury w badaniach z udziałem ludzi.	W3, K1	Wykład
4.	Normy i procedury w eksperymentach na zwierzętach; pozostałe ryzykowne badania i eksperymenty.	W4, K1	Wykład
5.	Kazusy i dylematy badacza.	W5, K1	Wykład
6.	Od rzetelności badawczej (research integrity) do etycznie i prawnie bezpiecznych i odpowiedzialnych badań. Wniosek do komisji bioetycznej.	U1, K1	Konwersatorium
7.	Europejski kodeks etyczny biotechnologa.	U2, K1	Konwersatorium
8.	Treść i funkcja 'ethical statement'.	U3, K1	Konwersatorium
9.	Konflikt interesów.	U4, K1	Konwersatorium
10.	Data management statement.	U5, K1	Konwersatorium
11.	Etyczne i prawne bezpieczeństwo człowieka lub zwierzęcia jako uczestnika badań naukowych.	U6, K1	Konwersatorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny
Konwersatorium	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Uczenie problemowe (Problem-based learning), Metoda ćwiczeniowa, Metoda badawcza (dociekania naukowego), Metoda warsztatowa, Metoda projektu, Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Zaliczenie odbędzie się na podstawie wyników kolokwium ustnego zgodnie z poniższymi kryteriami oceniania: bardzo dobry (bdb; 5,0): pełna znajomość zagadnień i dokumentów, pełny udział, pełne i terminowe wykonanie zadania (przygotowanie samodzielnego projektu/symulacji projektu badawczego zgodnie z instruktażem); dobry plus (+db; 4,5): pełne wykonanie zadania, nieliczne drobne uchybienia; dobry (db; 4,0): pełne wykonanie zadania, niekompletna wiedza; dostateczny plus (+dst; 3,5): pełne, ale mało staranne wykonanie zadania, luki w wiedzy, szereg nieobecności; dostateczny (dst; 3,0): niestaranne wykonane zadanie, powierzchowna orientacja, brak zainteresowania rozwojem własnych umiejętności praktycznych; niedostateczny (ndst; 2,0): brak projektu lub chaos w nim, dopuszczenie się plagiatu, znikoma wiedza, liczne nieobecności.
Konwersatorium	Zaliczenie odbędzie się na podstawie przygotowanego projektu/symulacji projektu badawczego zgodnie z poniższymi kryteriami oceniania: bardzo dobry (bdb; 5,0): pełna znajomość zagadnień i dokumentów, pełny udział, pełne i terminowe wykonanie zadania (przygotowanie samodzielnego projektu/symulacji projektu badawczego zgodnie z instruktażem); dobry plus (+db; 4,5): pełne wykonanie zadania, nieliczne drobne uchybienia; dobry (db; 4,0): pełne wykonanie zadania, niekompletna wiedza; dostateczny plus (+dst; 3,5): pełne, ale mało staranne wykonanie zadania, luki w wiedzy, szereg nieobecności; dostateczny (dst; 3,0): niestaranne wykonane zadanie, powierzchowna orientacja, brak zainteresowania rozwojem własnych umiejętności praktycznych; niedostateczny (ndst; 2,0): brak projektu lub chaos w nim, dopuszczenie się plagiatu, znikoma wiedza, liczne nieobecności.

Literatura

Obowiązkowa

1. Autorski pakiet wyciągów normatywnych, konwencji międzynarodowych, procedur, wzorów formularzy, linków i kluczowych informacji przygotowany na podstawie źródeł międzynarodowych i krajowych, udostępniony przez wykładowcę
2. M. Soniewicka (2018), Selekcja genetyczna w prokreacji genetycznie wspomaganiej. Etyczne i prawne kryteria. Wolters Kluwer (elementy)
3. M. Szalata et al. (2020), Biotechnologia 2020. O co najczęściej pytamy. Poznań
4. E. Woźniak, A. Tyczewska, T. Twardowski. A shift towards biotechnology: Social opinion in the EU. Trends in Biotechnology 2021, 39(3):214-218. <https://doi.org/10.1016/j.tibtech.2020.08.001>.
5. Autorski wybór wyciągów z literatury fachowej
6. Aktualne kodyfikacje i procedury Narodowego Centrum Nauki
7. Kodyfikacje Komisji Europejskiej dla Badaczy
8. J. Różyńska, M. Waligóra (2012 i wznowienia), Badania naukowe z udziałem ludzi w biomedycynie. Lex Wolters Kluwer (elementy)

Dodatkowa

1. W. Galewicz (red.) (2009), Wokół śmierci i umierania. Universitas, Kraków.
2. W. Galewicz (red.) (2010), Początki ludzkiego życia. Universitas, Kraków.
3. W. Galewicz (red.) (2011), Badania z udziałem ludzi. Universitas, Kraków.
4. P. Łuków (2005), Granice zgody. Autonomia zasad i dobro pacjenta. Scholar, Warszawa.
5. K. Szewczyk (2009), Medycyna na granicach życia. PWN, Warszawa.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć

Wykład	15
Konwersatorium	15
Przygotowanie do zajęć	5
Czytanie wskazanej literatury	5
Przygotowanie do zaliczenia	5
Przygotowanie projektu	15
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 60
Liczba punktów ECTS	ECTS 2

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
BTE_K1_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do przestrzegania zasad etyki zawodowej, w szczególności identyfikowania problemów bioetycznych w podejmowanych działaniach
BTE_K1_U05	Absolwent/ka potrafi proponować rozwiązania problemów biologicznych z zastosowaniem nowoczesnych metod biologii molekularnej i biotechnologii
BTE_K1_W08	Absolwent/ka zna i rozumie reguły dotyczące badań biologicznych oraz ochrony własności intelektualnej i przemysłowej